

INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland, e.V.

684 Lampertheim - Hüttenfeld

Romuva

Telefon (06256) 322

Nr. 4 (121) 1970 balandžio 20

Šis leidinys leidžiamas
rankraščio teisėmis. Pasi-
naudojant jo žiniomis, malo-
niai prašoma nurodyti šaltinį.

AUKSINĖ STEIGIAMOJO SEIMO SUKAMIS

Gegužės 15 sukanka 50 metų nuo tos dienos, kai pirmojo posėdžio susirinko Lietuvos steigiamasis seimas arba Konstitūanta. Ta diena lietuviams buvo toks nepaprastas įvykis, kokio kito Lietuvos istorijoje nėra buvę: niekada anksčiau joks miestas nebuvo matęs visų Lietuvos gyventojų rinktų atstovų, suvažiavusių spręsti savos valstybės reikalų. Seniau tam tolsą jautėsi turį čia didieji kunigaikščiai, čia didikai ir bajorai, čia Lietuvos pavergėjų Rusijos carų ir Vokietijos kaizerių patikėtiniai.

1920 gegužės 15 Kaunan suvažiavę deputatai buvo išrinkti visų Lietuvoj gyvenančių žmonių slaptu ir lygiu balsavimu. Tų 112 atstovų daugumą sudarė įvairaus amžiaus, profesijų, partijų ir pasaulėžiūrų lietuviai drauge su Lietuvoj gyvenančių tautinių mažumų (izraelitų, lenkų ir kt.) delegatais. Tų 112 asmenų, reiškusių Lietuvos gyventojų valią, pirmasis uždavinys buvo patvirtinti tai, ką 1918 vasario 16 buvo paskelbusi Tautos taryba Vilniuje, būtent, atstatymą Lietuvos valstybės etnografinėse sienose demokratiniais pagrindais.

Nors Steigiamasis seimas per dvejetą su viršum metų priėmė daug įvairių įstatymų Lietuvos gyvenimui tvarkyti, tačiau keturi jų buvo pagrindiniai, kurių pėdsakų nepajėgė lietuviuose ištrinti 30 žiaurios sovietinės okupacijos metų.

Vienas tų pagrindinių įstatymų buvo **K o n s t i t u c i j a**, kuri nustatė, jog svarbiausias tautos valios reiškėjas yra kas treji metai visų pilnamečių krašto gyventojų renkamas Seimas, kuris savo ruožtu renka Respublikos prezidentą ir prižiūri Vyriausybės darbą. Gal šitaip sutvarkyta valstybė nebuvo labai stipri, tačiau tų demokratiškų teisių, kurios buvo įrašytos Konstitucijoje, Lietuvos gyventojai tebeprasiliugsta iki šiandien.

Antras pagrindinis Steigiamajo seimo kūrinys buvo **Ž e m ė s r e f o r m o s į s t a t y m a s**, kuris Lietuvos žemes iš dvarininkų nuosavybės pervedė į vidutinių ir smulkiųjų ūkininkų darbščias rankas; davė žemės nepriklausomybės kovų dalyviams, bežemiams ir mažžemiams. Nors neužteko Lietuvos laukų aprūpinti visiems bežemiams, norintiems gauti žemės, tačiau tas reformos įstatymas labai sustiprino naujai atgimusią Lietuvos valstybę ir sudarė galimybę žemę mylintiems ūkininkams išvystyti tokią iniciatyvą, kad mūsų krašto žemės ūkis sparčiais žingsniais vijosi pažangiausias šalis Europoj. O pati Lietuvos žemės reforma, praslinkus 45-iesiems metams nuo jos įstatymo paskelbimo, dažnai statoma pavyzdžiu kitiems kraštams, kur žemės nuosavybė tebera negausių žemvaldžių rankose.

Trečiasis pagrindinis Steigiamojo seimo kūrinys buvo Lietuvos universiteto įstatai, kuris visai lietuviškai švietimo sistemai uždėjo galvą - aukštąją mokyklą. Ją mūsų kraštui buvo atėmęs rusų caras po 1831 metų sukilimo, kad "Lietuva būtų ir tamsi ir juoda". Šitą 90 metų skriaudą, padariusią mūsų tėvynei didelių dvasinių nuostolių, ėmėsi bent iš dalies išlyginti 1922 Kaune įsteigtas Lietuvos universitetas. Nors vėliau Lietuva įsikūrė daugiau aukštųjų mokyklų, tačiau universitetas Kaune davė veikliausius būrius švietimo srityje, iki šiandien tebeturinčius mūsų kultūrai nemažą reikšmę.

Ketvirtas pagrindinis Steigiamojo seimo kūrinys buvo Lietuvos valiuta įstatai, juo buvo įvesti auksu ir svetima valiuta pagrįsti lietuviški pinigai - litai, kurie reišė ūkinį mūsų tėvynės savarankumą. Jie pasirodė tokie patvarūs, kad išlaikė savo vertę net tada, kai buvo smukusi tokia stipri valiuta, kaip amerikiečių doleris.

Taigi Steigiamasis seimas savo aukščiau suminėtais keturiais įstatymais per dvejus metus (1920-1922) atliko tokį didelį darbą, kokio nėra atlikęs joks didysis Lietuvos kunigaikštis.

----- xXx -----

M O T I N A - v a i k u i i r t a u t a i

Lietuviai visais laikais rodė didelę pagarbą motinai. Šitai gražiai atspindi mūsų tautosaka. Žemė yra dažnai vaizduojama kaip gimdanti, maitinanti, auginanti motina. Mūsų dainose apdainuojamas motinos gerumas, rūpinimasis vaiku. Ir papročiuose motinai skiriama ypatinga pagarba. Motinos vardui turime visą eilę malonybinių ir mažybinių darinių.

Kokia prasme prisimename motiną viešai - mokyklose, organizacijose, bažnyčiose, minėjimuose? Čia iškeliami labiausiai dvasinė motinystės reikšmė, motinos pareiga įdiegti vaikui bendrus moralės principus, išauginti jį geru visuomenės nariu, išskleisti jame religijos jausmą. Motina - pirmoji ir pagrindinė vaiko auklėtoja - nu-teikia jį vienaip ar kitaip ateities uždaviniams.

Lietuvei motinai prisideda dar vienas svarbus uždavinys - užauginti vaiką geru lietuviu. Savo žemėje gyvenant, kur visa aplinka lietuviška, šis uždavinys žymiai lengvesnis. Už tėvynės ribų tėvai, o ypač motina, yra pagrindinis, kartais ir vienintelis lietuviškumo įkvėpėjas šeimoje.

Dažnai girdime dejuojant: "Sunku, tiesiog neįmanoma išauginti lietuvių svetimoje žemėje". Bet gyvi pavyzdžiai rodo, jog galima. Ir kai kam tai nesudaro ypatingų sunkumų. Tose pačiose sąlygose, kur abu tėvai lietuviai, žiūrėk vieni vaikai lietuviškai nusiteikę, kitų suvokietėję, arba nei šiokie, nei tokie...

Pasiteiravome kartą pas vieną pavyzdinę motiną, ką ji darė, kad visi penki vaikai puikiai lietuviškai išauklėti. Ji nustebė tokiu klausimu. Sako: "Juk mudu su tėvu lietuviai, mūsų namai lietuviški, kaip kitaip galėtų būti?" Bešnekant su ja paaiškėjo, kad išaugino, kaip ji sako, be jokių ypatingų receptų ar pastangų vaikus lietuviškai. Vertėtų ši jos pasakojimą pasiskaityti visoms motinoms:

- Pirmiausia, stengiausi parinkti gražius, lengvai ištariamus lietuviškus vardus visiems vaikams. Kai mano kaimynai lietuviai krikštijo savo vaikus Hertom, Herbertais, aš sąmoningai parinkau gražius lietuviškus vardus - Aldoną, Dainą, Vyta, Liną, Rūtą. Juk vardas lydės juos visą gyvenimą. Jis turi tat visada priminti lietuvišką kilmę.

Savaime suprantama, kad mūsų namuose kalbama tik lietuviškai. Nepaisant to, vaikai neturėjo jokių sunkumų su vokiečių kalbos išmokimu. Jie neniekina vokiečių ar kitų kalbų, bet jie aiškiai jaučia, kad jiems brangiausia yra jų gražioji, senoji lietuvių kalba. Gerai nemokėdami savos kalbos, kaip gi jie galėtų susipažinti su Lietuvos praeitimi, kultūriniu gyvenimu, kaip galėtų įsijausti į lietuvišką dvasią? Užtai mane juokas ima ir pykstu, kai kuri motina pasigiria savo vaikų lietuviškumu, o tie ne tik kad nepaskaito, bet ir lietuviško žodžio dorai neapverčia.

Iki 5-6 metų mano vaikai kalbėjo tik lietuviškai. Kai jie išmoko gimtąją kalbą gerai kalbėti, tai po to ir vokiškai lengvai išsimokė. Iš lietuvių kalbos pereiti į kitą kalbą nėra sunku, nes mūsų ištarimas yra labai atviras. Bet iš vokiškos ar angliškos persilaužti ir gerai išstarti lietuviškai, žymiai sunkiau. Iš karto abi kalbas mokyti vengiau, nes skaičiau, jog tai yra žalinga. Sako, tada vaikai neišsivysto taip gerai protiškai ir jie gerai neišmoksta nė vienos kalbos. Užtai neleidau vaikų į joki svetimą vaikų darželį. Nėjau uždarbiauti, nors ir nelengva kartais būdavo su pinigais. Visą laiką stengiausi būti kartu su mažaisiais. Kas iš to, jei būčiau nusipirkus kokį daiktą, o praradus vaikus lietuviškai.

Įpratinau vaikus lietuviško poterėlio, pasakodavau šimtais pasakėlių (o taip tie varliūkščiai mane nuvargindavo, vis naujos pasakos prašydami!), dainuodavom lietuviškas daineles. Išmoko jie ir trumpų eilėraščių. Kai užeidavo svečias, tuoj siūlydavosi pasakyti eilėraščių. Daug piešdavo mano vaikai. O kol jie piešdavo, aš galėdavau kitus darbus nudirbti. Paskui aptardavom tai, ką nupiešė. Liepdavau jiems piešti lietuviškom temom. Tų piešinių neišmėčiau. Dabar, kai jau dideli, džiaugiasi, vartydami savo 'meną'.

Skaityti iš elementoriaus pamokiau su tėvu irgi pirmiausia lietuviškai. Vargo mokyklos arti nėra. Kasdien po truputį įpratom skaityti. Vėliau didesnieji vaikai mokė mažesnius. Neleisdavau vaikų ikimokyklinio amžiaus žaisti su svetimais vaikais. Jie ir nesiveržė. Žaidė tarpusavy lietuviškai. Kai kada nuveždavom į lietuviškas šeimas arba pas save pasikviesdavom. Neleisdavau vaikams, kaip kiti, per dienas spoksoti į televiziją. Taigi iki mokyklos jie augo tikrai lietuviškoj aplinkoj.

Pradėjus lankyti mokyklą, namie toliau kalbėjome tik lietuviškai. Prastai kalbėdami vokiškai, būtume tik sudarkę jų vokiečių kalbą ir, ko gera, praradę lietuviškąją.

Paaugę vaikai mėgdavo klausytis apie mūsų jaunystę, nuotykius, keliones, gyventas vietas, papročius Lietuvos. Laikui bėgant, vis labiau ėmė teirautis apie dabartinę Lietuvą. Paskaitydavau lengvesnių straipsnelių iš laikraščių, laiškus iš Lietuvos. Tada jie pradėjo pajusti stipresnį ryšį su tėvyne, su giminėmis. Kaip matot, mūsų butelis išpuoštas lietuviškai. Stengiamės ne tik dėl vaikų, bet ir savo malonumui susikurti, kaip mes sakom, 'mažąją Lietuvą' namuose. Juk ką matai apie save, prie to pripranti ir tai pamilsti. -

Iš tikrųjų matėm ant sienų lietuviškus vaizdelius, kalendorių, lietuviškus rankdarbius, šalia vokiško ir lietuvišką knygynėlį, plokštelių, laikraščių, gintaro. Pastebėjom nemažai knygelių iš okupuotos Lietuvos. Paklausėm, kaip ji atrenka komunistinę propagandą. - Reikia ir čia suktis, - paaiškino. - Jei įmanoma, išplėsiu netinkamus lapus. Kitus užlipdau lietuviškais vaizdeliais iš laikraščių. Kai kada tik perbraukiu raudonu pieštuku ir paaiškinu, kad čia neįdomu, neapsimoka skaityti ir pan. -

Trys vaikai lankė Vasario 16 gimnaziją. Vienas, negabus, baigė amatų mokyklą. Silpnos sveikatos mergaitė namuose. Motina ir sako: - Su gimnazistais vargo neturėjau. Už mane vargo lietuviai mokytojai. Visas dėmesys nuskriaustiesiems, kurie vokiškoj mokykloj turėjo semtis žinių. Užsakome jiems lietuvišką spaudą, knygu, siunčiame į lietuviškas stovyklas, suvažiavimus, parenkame lietuvius draugus. Užlaikome šventai savo papročius. Mūsų vaikai, kol nesubrendę, negirdi niekad pikty kalbų, kritikos Lietuvos ar lietuviškų reikalų. Tarp svetimų jie nesigėdi kalbėti ir vadintis lietuviais. Priešingai, kai kada labai didžiuojasi, ypač merginos, užsivilkusios gražiuosius tautinius drabužius... Beliko mūsų vienintelis noras, kad susikurtų lietuviškas šeimas. Užtat sudarome jiems dažnai progą pasikviesti lietuvių jaunimo. Esu įsitikinusi, kad jie jau nebegalėtų nutolti nuo lietuvių.

Teisingai ši garbingoji motinėle pasakė, jog tikri, sąmoningi lietuviai ir Afrikoj išaugins gerus lietuvius. Bėda, kad išblėsta pačių motinų lietuviškos širdys ir taip prarandam lietuviškas sielas.

Motinos krauju ir pienu išmaitinti, jos kūno ir veido bruožais atžymėti, mes, vaikai, esame neatskiriama jos dalis. Ne tik fizinio, bet ir dvasinio motinos gyvenimo dalininkai. Motinos pergyvenimai yra įsisiurbę į mūsų sielą su visais jos gražiausiais jausmais vaikui. Jos iškentėtas dėl mūsų skausmas ir pakelta neapskaičiuojama meilės auka mums yra niekada neatlyginama ir net neprašoma atlyginti skola. Taigi, kalbėdami apie savo asmenišką motiną, tegalime su dėkingumu, pagarba ir nuostaba jai nusilenkti.

Bet ar gali motina nemylėti savo kūdikio? Nebent nenormali, išsigimusi. Kiekvienai normaliai motinai vaiko meilė yra įgimta. Nenorėdami nė kiek aptemdyti motinos aureolės, galėtume tat pasakyti, kad motinos begalinė meilė vaikui nėra jos pačios nuopelnas, bet kad tai yra didelis, milijonais kartų regimas Dievo stebuklas. Rašytojas Wallece sako: - Kadangi Dievas yra nematomas, tai jis sutvėrė motiną, kurioje atsispindi Jo meilė. - Šitos meilės nejausti arba nevertinti būtų taip pat nenormalu.

Šventas yra **M o t i n o s** vardas! Vienintelė rusų tauta yra ją pavertusi pačiu biauriausiu keiksmu. Ar tik ne dėl to atėjo šitai tautai tokios sunkios dienos!

Už savo motinų meilę turime kiekvienas asmeniškai dėkoti ne tik vieną gegužės sekmadienį, bet dažnai su dėkingumu prisiminti motinėle.

----- xXx -----

APIE R E N T A S VAKARŲ VOKIETIJOJE

Federal. Vokietijoje veikia gana platus ir išsamus socialinis aprūpinimas. Prie jo priklauso ir rentos. Kadangi ir kai kurie mūsų tautiečiai jas gauna ar gali gauti, tai norime nors trumpai pakalbėti apie šią socialinio aprūpinimo šaką. Čia bus pateikti tik bendri bei pagrindiniai dėsniai, liečiantieji visus rentininkus, ir suminėti kai kurie ypatingumai, liečiantieji ir pabėgėlius ar kitokiu būdu atvykusius iš Lietuvos į Vakarų Vokietiją.

R e n t ų r ū š y s

Teisinės normos, tvarkančios aprūpinimą rentomis Vakarų Vokietijoje, numato šias rentų rūšis:

1. Renta dėl negalėjimo toliau dirbti savo profesijoje (vokiškai ji vadinama - Rente wegen Berufsunfähigkeit);

2. Nedarbingumo renta (Rente wegen Erwerbsunfähigkeit);
3. Senatvės renta (Altersruhegeld);
4. Našlystės rentos (Witwen-und Witwerrenten);
5. Buvusių žmonių-vyrų rentos (Renten an frühere Ehegatten) ir
6. Našlaičių rentos (Weisenrenten).

Pagrindinėmis rentomis laikytinos trys pirmosios, nes nuo jų priklauso ir sekančios.

Reikalavimai rentoms gauti yra gausūs. Trims pagrindinėms rentoms gauti svarbiausia turėti tam tikrą metų skaičių, per kuriuos mokėtas draudimas rentų fondan. Tie metai vadinami laukiamuoju laiku (Wartezeit). Jo minimumas bei žemiausia riba yra 60 mėnesių ir 180 mėnesių. Neturintiems tokio metų skaičiaus, jokia renta neskiiriama.

Esti atvejų, kai mokėtojai rentų fondan būna prieš savo valią sutrukdyti toliau mokėti. Šituo atveju jiems į pagalbą ateina įstatymas: kai kurį sutrukdytą laiką jis laiko normaliai dirbtu laiku ir už jį sumokėtu rentų fondan. Toks laikas vadinamas a t s a r g o s ir i š k r i t i m o laiku (Ersatz-und Ausfallzeiten). Į atsargos laiką įskaitoma: karo ir panašios tarnybos laikas, nelaisvėje išbūtas laikas, ligos ir nedarbingumo laikas, laisvės atėmimo laikas Trečiojo Reicho metu ir t.t. Į iškritimo laiką įskaitoma: laikas, per kurį buvo nutrauktas darbas dėl laikinio nedarbingumo, įvykusio dėl nelaimingo atsitikimo, ligos, neštumo, blogo oro, nedarbo, profesiniam pasirengimui sunaudotas laikas ir t.t. Čia įskaitomas ir tas laikas, per kurį rentos prašytojas buvo laisvanoriškai apsidraudęs (freiwillige Versicherung).

B e n d r o s s a l y g o s, reikalingos rentai gauti

1. Dėl nepajėgumo dirbti savo profesijoje rentai gauti reikia turėti ne mažiau kaip 60 mėnesių laukiamojo laiko (Wartezeit), įskaitant į jį ir atsargos bei iškritimo laikus (žinoma, jei rentos prašytojas tokių turi). Be turėjimo šio laukiamo laiko prašytojas turi būti netekęs apie pusės fizinės ar dvasinės sveikatos arba abiejų kartu. Darbingumo netekimas apskaičiuojamas, lyginant rentos prašytoją su normaliu asmenimi, esančiu tokio pat išsilavinimo bei pasiruošimo, kaip ir prašytojas, ir dirbančiu panašų darbą.

2. Nedarbingumo renta mokama irgi tik turint tokius pat 60 mėnesių, kurie reikalingi ir dėl nepajėgumo dirbti savo profesijoje rentai gauti ir kai prašytojas dėl fizinio ar dvasinio nesveikatingumo, arba dėl abiejų kartu, negali visiškai ar kurį nors ilgesnį laiką normaliai dirbti.

3. Senatvės renta (Altersruhegeld) mokama tik tokiems asmenims, kurie turi ne mažiau kaip 180 mėnesių laukiamojo laiko ir kuriems yra sukakę 65 metai amžiaus. Tai, galima sakyti, pagrindinė ir normali renta, mokama darbininkams ir tarnautojams.

Bet senatvės renta gali būti mokama sulaukusiems ir 60 metų amžiaus. Tokio amžiaus vyrų gali ieškoti rentos tik tada, jei per metus negauna darbo, atitinkančio savo profesijai ir išsilavinimui, o įstaiga (Arbeitsamt) jo neparūpina. Tuo atveju renta mokama tik nedarbystės metu.

Kiek lengviau senatvės rentą gauti tokio pat amžiaus moterims. Joms pakanka, kad iki sukakimo 60 metų amžiaus būtų išdirbusios 20 metų, per šį laiką būtų už didesnę dirbtų metų skaičių mokėjusios draudimą ir kad toliau jau nebedirbtų.

- 6 -

4. Našlė gauna rentą vyrui mirus, jei jis buvo rentininkas arba turėjo teisę į rentą. Kai našlė išteka, praranda teisę į rentą.

5. Našlys, žmonai mirus, gauna rentą tik tuo atveju, jei velionė buvo pagrindinė šeimos išlaikytoja. Jis netenka tos teisės, jei vėl veda.

6. Ir išsiskyrusieji vyrai ar žmonos gali gauti rentą po sutuoktinio mirties, jei velionis-ė turėjo išlaikyti gyvą likusį sutuoktinį.

7. Našlaičių renta skiriama mirusio rentininko vaikams, neišskiriant nė įvaikių, pavainikių ir šiaip globojamų, kuriuos velionis išlaikė.

R e n t ų d y d i s priklauso nuo metų skaičiaus, kurie būna pripažinti tinkamais bei įskaitomi į laiką rentai gauti, t.y. į aukščiau suminėta laukimo laiką (Wartezeit). Mažiausia renta yra dėl nepajėgumo dirbti savo profesijoje (Berufsunfähigkeit). Bet atsiradus reikiamoms sąlygoms, ši renta gali būti pakeista į rentą dėl nedarbingumo (Erwerbsunfähigkeit), o šios abi - į senatvės rentą (Altersruhegeld).

Tai bendri dalykai, taikomi vokiečiams ir mums, t.y. pabėgėliams ar kitu būdu atsiradusiems Vakarų Vokietijoje asmenims, išskyrus vokiečius, atsiradusius čia dėl antrojo pasaulinio karo. Ši kategorija vokiečių turi įvairių lengvatų rentoms gauti. ZAF (Zentralverband Ausländischer Flüchtlinge in der Bundesrepublik Deutschland e.V.), kuriam priklauso ir mūsų Bendruomenė, daro viską, kad nevokiečiams pabėgėliams rentos būtų skiriamos tokiomis pat sąlygomis, kaip ir vokiečiams tremtiniams ir į juos pan., kad ir pabėgėlių stovyklose išbūtas laikas būtų įskaitytas į laukiamąjį laiką rentoms gauti.

Rentos skiriamos tik suinteresuoto asmens prašymu. Gi prašyti galima ir sąlygoms dar neatsiradus bei nesuėjus laikui. Prašyti iš anksto net patartina, nes rentos paskyrimas dažniausiai trunka ilgą laiką, ypač tiems, kurie neturi reikalingų įrodymų ir juos tenka rankioti.

Įvairias aplinkybes reikia įrodinėti rašytiniais dokumentais, tiesiogiai ar netiesiogiai liečiančiais rentos reikalus, savo ir liudytojų raštiškais pareiškimais, vadinamais Eidesstattliche Erklärungen, ir kitais, jei jie, ieškotojo manymu, gali jam padėti.

Apie mus, pabėgėlius, bei kitaip Vakarų Vokietijoje atsiradusius lietuvius pasakytina štai dar kas:

1. Suminėtas rentas tegali gauti tik buvę valstybės ir savivaldybės tarnautojai bei darbininkai. Kitų žinybų ir įmonių tarnautojai bei darbininkai teisės į rentą Vakarų Vokietijoje neturi, nes Lietuvoje neturėjome įstatymo, kuriuo būtų įvestas ^{visuotinis} draudimas rentos reikalams.

2. Rentų prašytojai turi būti 1939 m. rugsėjo 1 d. dirbę valstybės ar savivaldybės žinyboje. Tą dieną nedirbusiems susidaro daug keblumų, nors prieš tai jie būtų išdirbę net ilgą laiką.

3. Lietuvoje išdirbtas laikas įskaitomas į laiką, reikalingą rentai Vokietijoje gauti, ir dar laikas iki 1945 gegužės 8. Bet šis visas laikotarpis turi būti papildomai apdraustas (nachversichert). Papildomą draudimą sutvarko vietos draudimo įstaigos, vadinamos Versicherungsamt'ais ar kaip kitaip.

Baigiant šias pastabas tenka dar pridurti, jog rentų ieškojimas būna dažnai painus, tęsiasi ilgai ir reikalauja daug kantrybės. Taip atsitinka kartais ir todėl, jog kaip reikiant nepasirengta ar nevykusiai pradėta byla. Kad išvengus vėlyvesnių nereikalingų sun-

kumų, patartina prieš tai kreiptis į rentų įstatymų žinovus. Jų neturint, galima kreiptis į Bundesversicherungsanstalt für Angestellte patarimų įstaigas. Jos patarimus teikia veltui, turi reikalingų blankų-formuliarių rentos ieškojimui pradėti ir t.t. Tokias įstaigas galima rasti visuose didesniuose miestuose, būtent:

28 <u>Bremen</u> , Am Wall 50-54	4 <u>Düsseldorf</u> , Klosterstr.79
6 <u>Frankfurt/M.</u> , Zeil 17/19	2 <u>Hamburg 36</u> , Grosse Theaterstr.32
3 <u>Hannover</u> , Georgswall 12	35 <u>Kassel</u> , Kölnische Str.9-11
5 <u>Köln</u> , Hohenzollernring 84	68 <u>Mannheim</u> - Auf den Planken P 7, 16-17
8 <u>München</u> , Karlsplatz 4	44 <u>Münster/Westf.</u> , Alter Steinweg 34
85 <u>Nürnberg</u> , Denner Str.4	66 <u>Saarbrücken</u> , Grossherzog-Friedrich Str.16-18
7 <u>Stuttgart</u> , Wera Str.4	

----- xXx -----

M Ū S Ū B E N D R U O M E N Ė J E

Osnabrücke 52-osios Lietuvos nepriklausomybės atstatymo metinės prisimintos vasario 15 religiniu susikaupimu. Šv.mišias už mirusius Lietuvos savanorius ir Sibiro tremtinius aukojo ir dienai pritaikintą pamokslą pasakė vietos lietuvių kapelionas kun.P.Girčius Osnabrūcko priemiesčio Haste Netertalės bažnyčioje. Po pamaldų sugiedotas Lietuvos himnas.

Verbų sekmadienis (kovo 22) vietos lietuviams buvo religinio pakilimo diena, kuria suruošė kapel.kun.P.Girčius. Pamaldas laikė, pamokslą pasakė ir išpažinčių klausė iš Hamburgo atvykęs svečias kun.V.Šarka, kuris apdovanojo tautiečius lietuviška spauda. Per pamaldas buvo giedamos lietuviškos giesmės.

VLB Osnabrūcko apylinkei vadovauja energingas pirmininkas Vladas Žaliukas, daug dėmesio kreipiaš į lietuviškąjį savo atžalyno auklėjimą. Sūnus Romas lanko Vasario 16 gimnaziją.

Rastatte Vasario 16 paminėta kovo 8. Paskaitą apie Lietuvos nepriklausomybės atstatymą prieš 52 metus skaitė dr.P.Karvelis. Vietos lietuviai dainos mėgėjai padainavo keletą sutartinių.

Stuttgarto apylinkės lietuviai 52-ąsias nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo metines paminėjo kovo 7 Schwabenbraeu (Bad Cannstatt) viešbučio salėje. Svetimtaučiams atstovavo Baden-Wuerttembergo vyriausybės atstovas Regierungsdirektor Dr.Wottge, muzikas Dr.Dahmen su ponja, estų, latvių ir Lietuvos vokiečių atstovai. Savo sveikinimus jie pareiškė žodžiu. Raštu sveikino VLBendruomenės valdyba, Rottenburgo vyskupas Dr.Leipricht, Domkapitular Praelat Dr.Hufnagel, Prof.Dr.Hans, latvių ministeris Liepinš. Paskaitą skaitė dr.Gerutis iš Šveicarijos.

Dainos mėgėjų grupelė (Šipalienė, Naujokienė, kun.K.Senkus ir Pleyns), styginio kvarteto palydėta, padainavo mūsų liaudies dainų. Po pertraukos inž.G.Šlikas paskaitė savo poetinį žodį Vasario 16 tema vokiškai ir lietuviškai. Solistė iš Čikagos Bir.Kemėžaitė padainavo keletą lietuviškų dainų. Programa baigta kun.K.Senkus malda ir Lietuvos bei Vokietijos himnais. Po programos vyko bendras pobūvis.

Apylinkės valdybos narės J.Krasnauskienė ir M.Lėmanienė surinko 667,--DM apylinkės reikalams. Jos ir Moterų klubo pirmininkė E.Lucienė šventiškai papuošė salę minėjimui.

Balandžio 12 d. Bad Cannstato, Wiesbadeber Str. 22, įvyko VLB Stuttgarto apylinkės narių susirinkimas, kuriam pirmininkavo dr. M. Baublys. Susirinkimas, kaip ir skelbta, buvęs nepaprastas. Į apylinkės valdybą išrinkti nauji asmenys: Z. Glemžienė, VLB Valdybos įgaliotinė prie Baden-Wuerttembergo vyriausybės, E. Lucienė, Moterų klubo pirmininkė ir stambus amatininkas L. Dirsė.

Vokietijos lietuvių dovana kardinolui Ant. Samore' i

Kai vysk. A. L. Deksnys lankė Vechtos lietuvius, ten gyvenąs medžio drožinių dirbėjas St. Motuzas pasisiūlė padirbti ir Vokietijos lietuvių vardu padovanoti kardinolui Samore' i kryželį, simbolizuojantį pavergtą Lietuvą, su įrašu: "Mūsų Bičiuliui J. E. Kardinolui Antonio Samore. 1970 m. Vokietijos lietuviai".

Iš kard. A. Samore' s St. Motuzas gavo tokį padėkos laišką: Vatikanas, kovo 27 d. 1970 m.

Didž. Gerb. ir malonus p. Motuzai,

J. E. Vysk. Deksnys teikėsi perduoti man visų Vokietijos lietuvių vardu Jūsų brangią dovaną: puikų lietuvišką kryžių, kuris liudija ne tik tai Jūsų tautos gilų tikėjimą, kančias, bet ir jo autoriaus meniškumą sugebėjimus.

Nuoširdžiai dėkoju Jums ir visiems Vokietijos lietuviams už šią mano širdžiai brangią dovaną, meldamas Visagali, kad Jis priartintų jums visiems geresnius laikus, suteikdamas visa tai, ko jūsų krikščioniškos ir lietuviškos širdys trokšta. Jūsų dovana puoš mano darbo stalą ir bus man nuolatinis prisiminimas brangiosios Lietuvos, kurioje turėjau malonumą praleisti šešerius metus, pažinti jos gamtą, žmones ir ją pamilti.

Jungiu savo medalį, kurį prašau priimti kaip mano gilios pagarbos ir dėkingumo jausmų pareiškimą.

Jūsų Kristuje

(pas.) Antonio Samore "

--- oOo ---

Nauji paskyrimai Sielovados centre Bad Wörishofene

Europos lietuvių katalikų sielovados centre įvyko naujų paskyrimų. A. a. vysk. Pr. Brazio iš JAV-bių atsikviestas bendradarbis pranciškonas tėv. dr. Klemensas Ž a l a l i s vyskupą Ant. L. Deksnio paskirtas centro ekonomu ir spaudos administratorium. Vokietijos lietuvių bendruomenės veikloje dr. Žalalis pažįstamas kaip Memmingeno apylinkės valdybos pirmininkas.

Romoje gyvenantis kun. Rapolas K r a s a u s k a s paskirtas centro religinės spaudos sekretorium.

Iš JAV-bių į Bad Wörishofeną atvyko kun. dr. Petras C e l i e š i u s. Vysk. Deksnys jį paskyrė centro krikščioniškosios spaudos direktorium.

Dr. Celiešius yra gimęs 1906 liepos 1 Jiezno valsč., Apušoto kaime. Gimnaziją baigė Prienuose, o kunigų seminariją Kaune. 1933 balandžio 1 išvestas kunigu Kaišiadorių vyskupijai ir darbavosi įvairiose tos vyskupijos parapijose bei mokyklose. Paskiausia buvo klebonas ir dekanas Merkinėje.

1944 pasitraukęs į Vokietiją, Bonnos universitete studijavo filosofiją ir 1950 išgijo daktaro laipsnį. Tais pačiais metais išvyko į JAV-bes. 1950-1962 vikaravo lietuvių parapijoje East Chicago, Indiana. 1962-1964 administravo jaunimo stovyklavietę Dainavą, Michigano valstijoje. 1964-1968 kunigavo lietuvių parapijoje Los Angeles, Calif. Iki š. m. kovo 1 buvo lietuvių parapijos administratorium St. Louis, Missouri.

Iš pat jaunystės dienų reiškiasi spaudoje, dažniausia rašydamas

filosofiniais ir literatūros bei meno klausimais. Dabar gavo uždavini suorganizuoti V.Europos lietuvių katalikų vyskupo spaudos organą. Planuoja sudaryti plačios sudėties redakcinę komisiją iš įvairiuose V.Europos kraštuose gyvenančių lietuvių rašto žmonių. Leidinį spausdins lietuviai saleziečiai Italijoje.

Vysk.Ant.L.Deksny's lankė tėv.Alf.Bernatonio parapija

D a r m s t a d t e ganytojas buvo sutiktas kovo 12 d. 2040 LS kuopoje, kur svečią pasveikino kuopos vado pareigas einęs kpt.Ed. Kasperavičius ir tėv.Alf.Bernatonis. Vyskupo laikytose mišiose dalyvavo kuopoje dirbą lietuviai.

H a n a u lietuvius vysk.A.L.Deksny's aplankė kovo 14. Su juo šv. mišias koncelebravo tėv.dr.K.Žalalis ir kun.V.Kaleckis. Per pamaldas giedojo Vasario 16 gimnazijos mokinės. Bažnyčioje ganytoją pasveikino tėv.A.Bernatonis, o parapijos salėje - VLB Hanau apylinkės pirmininkas A.Kemereitis. Vasario 16 gimnazijos mokinės, palydėtos akordeonu kun.St.Šileikos, išpildė mokyt.E.Tamošaitienės paruoštą jaudinančią partizanų dainų, tautinių šokių ir deklamacijų programą. Vietos lietuvės pavaišino svečius jų pačių pagamintais valgiais.

M a i n z e vysk.A.L.Deksny's lankėsi kovo 15. Čia jo sutikimo programa buvo tokia pat šauni, kaip ir Hanau. Vasario 16 gimnazijos mokinės, vadovaujamos mokyt.E.Tamošaitienės, su savo dainomis, šokiais ir deklamacijomis aplankiusios šiemet keletą vietovių, neaplenkė nė Mainzo lietuvių. Jos giedojo bažnyčioje per vyskupo mišias, o po pamaldų pasirodė Neubrunnenhofo viešbučio salėje susirinkusiems tautiečiams. Už gražią programą moksleivės ir jų vadovė susilaukė iš publikos daug katučių, iš ganytojo padėkos žodžio, o iš rengėjų - dovanų.

VLB Mainzo apylinkės pirmininkas diplom.ekonom.J.Matulaitis, sveikindamas garbingąjį svečią, įteikė jam Guttenbergo spaudinio fotokopiją.

V.Europos liet.kat. kunigų studijinis suvažiavimas

įvyks gegužės 28-31 d.d. 6101 Braunshardt bei Darmstadt, Exerzitenhaus St.Ludwig. Pagrindinė suvažiavimo tema - mūsų pastoracijos prasmė ir uždaviniai "Pastoralis migratorum cura" enciklikos teorijoje ir praktikoje. Kitos temos: liturgija ir jos vaidmuo pastoracijoje, kunigo sociališkai-karitatyvinė veikla ir pastoracija, pagelbinės pastoracijos priemonės ir būdai. Paskaitas skaitys kunigai ir pasauliečiai.

Kelionė į Romą

Vokietijos lietuvių katalikų sielovados direktorius prel.dr.J.Aviža organizuoja kelionę iš Vokietijos į Romą - į lietuvių koplyčios šv. Petro bazilikos požemy pašventinimo iškilmes. Koplyčią šventins popiežius Povilas VI liepos 7-8. Jei susidarys bent 25 keliautojai, bilietas iš Mūncheno į Romą ir atgal traukiniu kainuos 73,80 DM, o pragyvenimas Romoje - 20,--DM dienai. Ekskursija išvyks liepos 5 naktį, Romą apleis liepos 11. Aišku, bus pakankamai progos susipažinti su Amžinojo miesto idomybėmis. Norintieji kelionėje dalyvauti registruojasi tuoj pat, bet ne vėliau kaip gegužės 20 pas kapeionus arba tiesiai pas prel.dr.J.Avižą (8 Mūnchen 2, Unterer Anger 17/I).

Jubiliejinis Vokietijos ateitininkų suvažiavimas

Gegužės 16-18 d.d. visos trys Vokietijos ateitininkų sąjungos (MAS, SAS ir ASS) ruošia jubiliejinį suvažiavimą Bad Wörishofene, kun.A.

- 10 -

Bungos klebonijoje. Programoje numatyta istorinio pobūdžio prof. dr. Z. Ivinskio paskaita ir simpoziumas, vadovaujamas dr. J. Norkaičio, skirtas perspektyviniam žvilgsniui į ateitį. Meniniai parengimais rūpinasi Vyskupo Motiejaus Valančiaus kuopos moksleiviai ateitininkai iš Vasario 16 gimnazijos. Keletas jų duos įžodį. Šv. mišioms ir pamokslui Sekminių I dieną pakviestas vysk. dr. A. L. Deksnys.

--- oOo ---

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

Kovo 21 Romuvoje įvyko Kuratorijos narių susirinkimas, kuriame dalyvavo visi 10 narių. Pirmininkavo dr. J. Norkaitis, sekretoriavo J. Lukošius. Priimta 14 punktų darbotvarkė.

Pranešimus padarė Kuratorijos valdybos pirmininkas V. Natkevičius, išdininkas J. Barasas ir kontrolierius tėv. Alf. Bernatonis.

Valdybos pirmininkas V. Natkevičius savo pranešime, panaudodamas statistinius ir kitus duomenis, pateikė gimnazijos veiklos ir padėties vaizdą, kuris nebuvo ypač šviesus dėl mokinių skaičiaus sumažėjimo paskutiniaisiais mokslo metais. Nurodė, kad padėčiai pagerinti jau griebtasi priemonių ir dar bus daromi žygiai.

Išdininko J. Baraso pateiktasis balansas 1969.XII.31 rodė 96.093,31 DM, pelno-nuostolių sąskaita 507.793,52 DM ir 1969 m. pajamų-išlaidų apyskaita 547.341,58 DM. Jis pranešė, kad Federalinė ir Baden-Württembergo krašto vyriausybės pasižadėjo finansuoti naujo bendrabučio statybą, jei jos sąmata neviršys 900.000,--DM, jei bus statoma paviljonais ir jei Kuratorija padengs 1/3 visų statybos išlaidų.

Kontrolierius tėv. A. Bernatonis pranešė, kad jo kolegai dr. P. Karveliui susirgus, Kuratorijos valdybos kontrolė buvo daroma pasikvietus ekspertais VLB Kontrolės komisijos narius J. Pauliukevičių ir R. Tendzegolskį. Rasta, kad pajamų-išlaidų kartoteka, alų lapai, mokslapinių kartoteka ir protokolų knyga vedama tvarkingai. Taip pat tvarkingai vedama virtuvė ir mokinių maitinimas geras.

Po pranešimų vyko ilgos diskusijos (susirinkimas su trumpute pietų pertrauka truko ca. 11 val.). Nariai teiravosi apie gimnazijos mokslą, mokytojus, mokinius, atsiliepiamus lietuvių visuomenėje ir spaudoje, apie ateities perspektyvas. Paaiškinimus davė Kuratorijos valdybos pirmininkas dir. V. Natkevičius ir kiti nariai.

Patvirtinti Kuratorijos balansas ir 1969 m. pajamų-išlaidų apyskaita.

1970 m. sąmata rodo 757.300,--DM. Toks didelis padidėjimas palyginti su pr. metų pajamų-išlaidų apyskaita atsirado dėl to, kad į sąmatą įtraukta 210.000,--DM naujo bendrabučio statybai.

1970 m. sąmata priimta vienbalsiai.

Gyvai svarstytas naujo bendrabučio statybos klausimas. Kuratorijos reikalų vedėjas V. Bartusevičius pranešė, kad pagal naujuosius skaičiavimus, bendrabučio statyba kainuotų 1.113.350,--DM, salė - 537.600,--DM, aplinkos sutvarkymas, pastatų planai, statybos darbų priežiūra ir įvairūs mokesčiai - 195.000,--DM. Priimta rezoliucija: "Bendrabučio statybą atidėti iki to laiko, kol paaiškės, kad mokinių prieauglis užtikrina gimnazijos egzistenciją. Paruošiamuosius darbus vykdyti nepriklausomai nuo pirmosios sąlygos".

Darbotvarkėje buvo įrašyti ir susirinkime svarstyti ir mokymo bei auklėjimo klausimai.

Nauju Kuratorijos nariu, remiantis statuto 11 str., trims metams išrinktas buv. Vasario 16 gimnazijos direktorius kun. Br. Liubinas. Į Kuratorijos valdybą išrinkti J. Barasas ir kun. Br. Liubinas, kandidatu - J. Lukošius. Gimnazijos direkt. V. Natkevičius į

Valdybą įėjo ex officio (statuto 19 str.).

Į K o n t r o l ė s k o m i s i j ą perrinkti tėv. Alf. Bernatoniš ir dr. P. Karvelis, kandidatų išrinktas P. Nevulis.

Nutarta pasveikinti Vokietijos tremtinių sąjungos pirmininką, Bundestago narį dr. H. Czaj'ą.

Kuratorijos valdybos posėdy balandžio 11 nauji nariai taip pasiskirstė pareigomis: pirmininkas V. Natkevičius, vicepirmininkas kun. Br. Liubinas ir išdininkas J. Barasas.

Dailin. Alf. Krivicko kūryba Amerikoje ir Vokietijoje

GABIJOS leidykla JAV-bėse organizuoja kilnojamas lietuvių grafikos parodas, kuriose su savo kūryba dalyvaus šie dailininkai: Alf. Krivickas (Vokietija), V. K. Jonynas ir V. Ignas (JAV-bės), T. Valius (Kanada), V. Ratas ir A. Šinkūnas (Australija), R. Viesulas (JAV-bės - Italija) ir Ž. Mikšys (Prancūzija).

Pirmoji paroda įvyks gegužės 2 New Yorke. Vėliau tų grafikų kūryba bus parodyta Bostone, Hartforde, Philadelphijoje, Rochesteryje, Baltimorėje ir kitur.

S t u t t g a r t o (Vokietija) meno galerija "Galerie von Kolczynski" pakvietė Vasario 16 gimnazijos mokyt. dail. A. Krivicką dalyvauti bendroje parodoje, kuri įvyks rugpiūčio 1-20 d. d.

Dailininkas kvietimą priėmė.

--- oOo ---

Solistė Lilija Šukytė vėl Vokietijoje

New Yorko Metropolitan operos solistė Lilija Šukytė grįžo Vokietijon ir vėl dainuoja Muncheno valst. operoje. Pirmasis jos pasirodymas įvyko balandžio 13. Dainavo "La Bohema" operoj Mimi partiją. Publika, kurioje buvo nemaža ir lietuvių, viešnią iš Amerikos sutiko šiltai. Lietuviai savo iškilniąją tautietę pasveikino ir įteikė gėlių.

L. Šukytė į Muncheną atvyko su savo mamyte. Bavarijos sostinės operoje ji dainuos iki šių metų galo.

--- oOo ---

Atitaisymai ir patikslinimai INFORMACIJŲ 2/3 Nr.

Aprašant VLB Tarybos 2-ją sesiją (psl. 12), praleista svarbi referentūra - informacijai svetimomis kalbomis. Referentų išrinktas dr. V. Lénertas.

Aprašant VLB Kaiserslauterno apylinkės narių susirinkimą (psl. 14), pasakyta, kad "Šiems metams patvirtintą buv. apylinkės valdyba". Pastebėtina, kad ją dabar sudaro: pirmininkas Juozas Poškaitis, išdininkas Vytautas Stončius ir kontrolierius Stasys Ramanauskas. Patikslinimai padaryti be paliestųjų asmenų prašymo.

Be to, išspausdinta, kad laišką iš Clevelando (USA) Erdm. Simonaičio antkapio atidengimo proga be kitų pasirašė (16 psl.):

Lietuvių Veteranų "Ramovės" skyriaus vardu J. Malskis, o turi būti V. Knystautas;

SLA 14 kuopos vardu Vyt. Brazaitis, o turi būti Vyt. Braziulis, ir išleista, bet reikalinga įrašyti - Lietuvių Klubo Direkcijos vardu J. Malskis.

INFORMACIJŲ redakcija gavo:

Joseph Ehret "Die vergessenen Balten". Basel 1969. Sonderdruck aus "Civitas", Luzern 1969. 12 psl.

"Svečias" - Lietuvių evangelikų liuteronų laikraštis Nr. Nr. 1 ir 2 1970. Abu numeriai 24 psl. Atsak. redakt. - senj. A. Keleris

M i r u s i e j i

A l b e r t a s ŠILERIS (Albert Schiller) mirė kovo 28. Palaidotas Langenselbode, netoli Hanau, dalyvaujant daugeliui žmonių, jų tarpe ir keletui lietuvių. Su savo kolega atsisveikinti buvo iš Romuvos nuvykęs mokyt.Sal.Antanaitis, kuriam tėko kartu su velioniu Lietuvoje dirbti pedagoginį darbą.

Buvo gimęs 1892 kovo 20 Kirkiluose, Šakių apskr. Baigęs gimnaziją Marijampolėje, studijavo Petrograde. Ilgus metus buvo vokiečių kalbos mokytojas Jurbarko "Saulės", o paskui Kauno "Aušros" gimnazijoje. Parašė vadovinėms mokykloms vokiečių kalbos vadovėlių, susilaukusį kelių laidų. Nepr.Lietuvoje ilgą laiką jis buvo vienintelis vokiečių kalbos vadovėlis.

Po pastarojo karo gyveno Vakarų Vokietijoje.

J o n a s GELAŽNIKAS, VLB Mūncheno apylinkės narys, mirė balandžio 2 Mūncheno universiteto klinikoje. Palaidotas balandžio 6 Westfriedhof kapinėse.

Velionis buvo gimęs 1922 rugpiūčio 18 Stačkūnuose, Biržų apskr. Lietuvoje buvo stalius. Tremty, kaip karo invalidas, gyveno vienišas, taisydamas radijo aparatus. Buvo nepaprastai malonaus būdo, ramus ir uolus Bendruomenės narys. Kurį laiką buvo apylinkės knygynėlio vedėjas.

Lietuvoje gyvena senutė motina ir dvi seserys.

A U K O S

VLB Miesau apylinkė Vasario 16 gimnaz.bendrabučio statybai 50,--DM.

Erdm. S i m o n a i č i o atsiminimams leisti:

Hermanas Stepaitis ir Mykolas Žilinskas iš Berlyno po	50,--DM,
M.Milkeraitis iš Salzgitter-Lebenstedt	10,-- "
A.Adutavičius iš Croydon Park, Australija, austral.dolerių	2,--

"I n f o r m a c i j o m s" l e i s t i :

Tėv.dr.Konstantinas Gulbinas iš Wernes	21,--DM,
Norbertas Penkaitis iš Mannheimo	20,-- "
Mokyt.Fr.Skėrys iš Romuvos, St.Motuzas iš Vechtos ir Alg.Palavinskas iš Mitlosheimo po	10,-- "

Ačiū.

VL Bendruomenės valdyboje Romuvoje galima į s i g y t i :

Auksinį lietuvių ženkliuką už	24,--DM,
V.Gailiaus vokiškai-lietuvišką žodyną (naujai išristą) už	15,-- "
Prof.dr.Pr.Skardžiaus ir kit. Lietuvių kalbos vadovą "	10,-- "
ELTA-PRESSEDIENST lietuvių grafikų darbų aplanką	" 5,-- "
Hellmann'o Trumpą Lietuvos istoriją vokiečių kalba "	" 8,-- "

T U R I N Y S

Auksinė Steigiamojo seimo sukaktis	1 psl.
Motina - vaikui ir tautai	2 "
Apie rentas Vakarų Vokietijoje	4 "
Mūsų Bendruomenėje	7 "
Nauji paskyrimai Sielovados centre Bad Wörishofene	8 "
Iš religinio Vokietijos lietuvių gyvenimo	9 "
Vasario 16 gimnazijoje (Kuratoriijos narių susirinkimas) ...	10 "
Įvairenybės	11 "
Mirusieji ir kit.	12 "

VLB Valdybos einamoji sąskaita - Deutsche Bank, Weinheim
Konto Nr.01/17978